

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาและวิจัยเพื่อการออกแบบ ปรับปรุงทางสถาปัตยกรรม ภายในและสภาพแวดล้อม ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งแรกของประเทศไทย ที่เริ่มมีการจัดตั้งมาตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 และตัวพิพิธภัณฑสถานยังอยู่ภายในพื้นที่เดิมของกรมพระราชวังบวรสถานมงคล หรือวังหน้า ในอดีต ซึ่งจากที่มาทั้ง 2 ประการข้างต้น จึงแสดงให้เห็นความสำคัญทางประวัติศาสตร์และสังคมได้เป็นอย่างดี แต่ในปัจจุบันพิพิธภัณฑสถานยังไม่ได้มีการจัดการให้จัดแสดงเป็นไปในรูปแบบของสากลเท่าที่ควร ก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนของเรื่องราวและเนื้อหา และจิตวิญญาณของความเป็น “วังหน้า” ก็ถูกลดทอนหายไป เป็นผลให้สภาพแวดล้อมโดยรวมไม่สามารถสื่อสารและให้ความประทับใจแก่ผู้มาท่องเที่ยวภายในพิพิธภัณฑสถานได้ ดังนั้น วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ จึงมุ่งเน้นหาแนวทางและรูปแบบที่เหมาะสมในการออกแบบ ปรับปรุงทางสถาปัตยกรรมภายในและสภาพแวดล้อม ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

การศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาทำการศึกษาโดยการวิเคราะห์ ภาพรวมของข้อมูลเบื้องต้นจากการศึกษาโดยใช้ภาคเอกสาร (Documentary research) โดยเอกสารที่นำมาอ้างอิง การศึกษาขั้นต้น เช่น ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 13 รายงานการศึกษาและค้นคว้าด้านวิชาการ ในรายงานของพิพิธภัณฑสถานและการอนุรักษ์ศิลปกรรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิในด้านนั้นๆ เป็นต้น แล้วจึงเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field research) ด้วยวิธีการทางการวิจัย ได้แก่การสังเกตการณ์ การจดบันทึก พฤติกรรมของผู้ใช้อาคาร การถ่ายภาพเพื่อบันทึกลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้น และการออกแบบสอบถามให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ภายในพิพิธภัณฑสถาน แล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเป็นฐานข้อมูลดิบในการสร้างแนวความคิดการออกแบบและรายละเอียดโครงการ ในระหว่างการวิเคราะห์จะมีการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของการศึกษาอาคารพิพิธภัณฑสถานของประเทศ เพื่อเป็นกรอบแนวความคิดในการกรองข้อมูลดิบให้มีความเป็นสากลมากที่สุด จากนั้นเข้าสู่การวิจัยโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creative research) ในขั้นตอนนี้จะเป็นการศึกษาในส่วนของคุณลักษณะที่ต่างกัน เช่น คุณลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม คุณลักษณะทางด้านจิตวิทยา เป็นต้น ซึ่งในส่วนของการวิจัยโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์นี้ จะเป็นตัวแปรสู่การสร้าง “ความแตกต่าง” “ลักษณะเฉพาะ”หรือ“เอกลักษณ์”ของการออกแบบพิพิธภัณฑสถานได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

จากการศึกษาข้างต้น ทำให้ได้แนวทางและรูปแบบ ในการออกแบบ ปรับปรุงพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร โดยมีแนวความคิดในการออกแบบหรือคำจำกัดความ (Key word) ว่า “ยิ่งใหญ่อย่างไทย” (Thai Dignity) มีแนวความคิดหลักในการออกแบบ (Concept Design) คือการแสดงเอกลักษณ์ไทยผ่านพื้นที่ (Thai Spatial Identity) และใช้หัวข้อการออกแบบ (Theme) คือความร่มเย็น (Secure & Peaceful) โดยมีแนวทางการออกแบบผังพื้นที่และสภาพแวดล้อมภายในให้มีความร่มรื่นและยิ่งใหญ่ เพื่อแสดงออกถึงจิตวิญญาณของวังหน้า (Sense of Place) การออกแบบพื้นที่การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานให้มีสอดคล้องกับสิ่งของหรือเรื่องราวที่จัดแสดง (Space relate a story) ให้เป็นที่จดจำแก่นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งทั้งหมดอยู่ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานของพิพิธภัณฑสถานสากล

This thesis is the study and research for improving interior design of the National Museum, Pra – Nakorn, Bangkok. The National Museum is the first museum constructed in Thailand in the reign of King Rama V. in the royal resident area of Prarachawangbawornsathanmonkhon or Wang – Naa Palace. With the closed relation to the monarchy, the national museum is the important place in Thai history and society. However, lacking proper interior design, the museum is unable to depict and express its history and the story of objects on display are unclear. Moreover, the spirit of the former royal residence has faded and the overall atmosphere cannot convey the great origin of the place and cannot impress tourists. Therefore, the purpose of the study is to determine and propose concepts and appropriate design characteristics in order to improve interior design of the National Museum Pranakorn.

This thesis starts with documentary research and analysis of primary data. The reference of primary data is such as royal historic record, under the selection reporting academic research of museum and fine arts conservation written by experts in specific areas. Next step is to carry out research using research methodology which comprises of observing and keeping record of tourist behaviors, photographing architectural characteristics of the place, collecting data from Thai and foreign tourists by questionnaire and interviewing executive official and staff of the museum. The data collected from field research is then used as background information for further analysis and forming concept and requirement of interior design. Along with the analysis, case studies of museum building in other countries are conducted and the result is used as a framework to extract international features from the raw data collected in field research. The following step is creative research which included study of other interrelated theories such as theory of society and culture and psychological theory. The creative research is the key to create “difference”, “uniqueness” or “identity” of the proposed interior design for the National Museum.

From the research methodology discussed above, the concepts and forms of interior design are proposed for the National Museum, Pra – Nakorn. The core concept of definition of the proposed design is “Thai dignity” which incorporates the concept of “Thai Spatial Identity” and the theme of “Secure and Peaceful”. This is shown through the designing of planning and interior area featuring majestic beauty and serenity to create the sense of place (Wang – Naa Palace). As for interior design, the composition of display area is set up under the concept “Space related a story” and all of work are under the criteria of International museum.